

LA/Riitta Korpiluoma

12.12.1995

Työeläkelaitoksille

ULKOMAAN SAIRAUSPÄIVÄRAHAN VAIKUTUS ELÄKKEEN ALKAMISEEN

1
Yleistä

Työntekijäin eläkelakia on muutettu siten, että myös ulkomailta maksettava sairauspäiväraha on ensisijaista työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden, kuitenkin enintään vuoden ajan. Muutos koskee viittaussäännösten kautta myös muita yksityisen puolen työeläkeläkeja. Myös merimieseläkelakiin, valtion eläkelakiin ja kunnallisen eläkelaitoksen eläkesääntöön on tehty vastaava muutos. Säännös koskee myös muista kuin EU-tai ETA-maista maksettavaa päivärahaa.

Muutosta koskevat lait (1252/95 ja 1253/95) on lähetetty eläkelaitoksille yleiskirjeen A 34/95 ja hallituksen esitys (HE 56/1995 vp) yleiskirjeen A 23/95 liitteenä.

Tässä yleiskirjeessä on ohjeet muutoksen soveltamisesta.

2
Ulkomaan sairauspäivärahan ensisijaisuus

2.1
Työkyvyttömyyseläke

Ulkomaan päivärähalle ei vahvisteta ensisijaisuusaikaa kuten Suomesta maksettavalle sairausvakuutuslain mukaiselle päivärähalle. Kuitenkin ulkomailta maksettu sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaava etuus otetaan 1.1.1996 alkaen eläkkeen alkamisaikaa määrättäessä huomioon samaan tapaan kuin Suomen sairauspäiväraha.

Työkyvyttömyyseläke siis alkaa pääsääntöisesti vastaisen jälkeen, kun työntekijä on saanut ulkomaan sairauspäivärahaa vuoden ajan.

Ulkomaan päivärahan huomioon ottamisessa noudatetaan ensisijaisuusaikaa koskevaa pääsääntöä. Ulkomailta ei siis selvitetä, onko eläkehakemus tehty ennen kuin päivärahaa on myönnetty eikä mitakaan TEL:n 4 d §:n 2 momentissa mainittuja edellytyksiä.

LA/Riitta Korpiluoma

12.12.1995

Jos työntekijä ei saa päivärahaa, työkyvyttömyyseläke alkaa TEL:n 4 §:n 3 momentin mukaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta (ei kuitenkaan taannehtivasti yli vuoden ajalta).

2.2

Yksilöllinen varhaiseläke

Lainmuutos ei vaikuta yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamisaikaan. Yve alkaa TEL:n 4 e §:n 4 momentin mukaan hakemista seuraavan kuukauden alusta (poikkeuksellisesta syystä enintään vuoden ajalta ennen hakemista).

2.3

Kertasuoritus

Kertasuorituksena suoritettava työkyvyttömyyseläke myönnetään TEL:n 4 §:n 3 momentin mukaisesti työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta.

2.4

Osaeläke

Osatyökyvyttömyyseläke myönnetään työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta. Takautuvaa osaeläkettä maksetaan kuitenkin päivärahan maksamiskaudelta vain siltä osin kuin osaeläkkeen määrä ylittää ulkomailta maksettavan sairauspäivärahan määrän. Jos osaeläke on päivärahaa pienempi, takautuvan osaeläkkeen suorittaminen alkaa vasta sairauspäivärahan päätyttyä. Päiväraha pienentää tai siirtää takautuvan osaeläkkeen maksamista kuitenkin enintään vuoden.

2.5

Takautuva eläke

Takautuvasti myönnettävä työkyvyttömyyseläke tai yksilöllinen varhaiseläke voidaan maksaa EU-säännösten mukaisen regressipyynnön perusteella ulkomaan sairauspäivärahan maksajalle (Lakiosaston tiedote 5/95 Aiheettomasti maksetun eläkkeen takaisinperiminen EU-säännöksin).

2.6

Kuntoutusraha

Ulkomaan kuntoutusrahasta ei ole erityissäännöistä laissa. Jos työkyvyttömyyseläke myönnetään ulkomaan kuntoutusrahaa saaneelle, työkyvyttömyyseläke alkaa 4 §:n 3 momentin mukaan työkyvyttömyyden alkamista seuraavan kuukauden alusta (ei kuitenkaan taannehtivasti yli vuoden ajalta).

3

Menettely

E 204 -hakemuslomakkeen kohdassa 9.3 kerrotaan, onko eläkkeenhakija hakenut sairausvakuutuksen rahastetuksia työkyvyttömyydestä (=sairauspäivärahaa vastaava etuus) ja saako hän tällaista etuutta. Kohdas-

LA/Riitta Korpiluoma

12.12.1995

sa 9.13 ilmoitetaan aika, jolta etuuksia on maksettu.

Työkyvyttömyyseläkkeen alkaminen määrätään tämän ilmoituksen mukaisesti siten, että päivärahaa vastaan etuutta pidetään ensisijaisena enintään vuoden ajan. Eläke alkaa siis etuuden päättymistä seuraavan kuukauden alusta, ei kuitenkaan myöhemmin kuin eläketapahtumakuukautta seuraavan vuoden alusta.

Esimerkki 1 Ruotsi ilmoittaa lomakkeen E 204 kohdassa 9.13 maksaneensa sairauspäivärahaa 3.1.1996-2.1.1997. Suomen eläketapahtuma on sattunut 2.1.1996. Suomen työkyvyttömyyseläke alkaa 1.2.1997.

Esimerkki 2 Ruotsi ilmoittaa lomakkeen E 204 kohdassa 9.13 maksaneensa sairauspäivärahaa

15.2.96-31.3.96
14.4.96-11.1.97
23.1.97-16.3.97.

Päivärahakauden katkoksia ei oteta huomioon, vaan päivärahakautta pidetään yhdenjaksoisena 15.2.1996-16.3.1997. Suomen eläketapahtuma sattui 14.2.1996. Eläke alkaa enintään vuoden kuluttua siitä eli 1.3.1997, vaikka hakija saa tuolloin vielä päivärahaa.

Ruotsilla saattaa olla päivärahaa koskeva regressivaatimus takautuvaan työeläkkeeseen, koska hakija on saanut samalta ajalta (maaliskuulta 1997) päivärahaa Ruotsista.

Esimerkki 3 Ruotsi ilmoittaa lomakkeen E 204 kohdassa 9.13 maksaneensa sairauspäivärahaa

15.2.96-31.3.96
14.4.96-11.1.97

Päivärahakauden katkosta ei oteta huomioon, vaan päivärahakautta pidetään yhdenjaksoisena 15.2.1996-11.1.1997. Koska ensisijaisuusaikaa ei ulkomaan päivärähälle vahvisteta, eläke alkaa päivärahapäättyä eli 1.2.1997, vaikka päivärahakausi on jatkunut alle vuoden.

Puutteellinen selvitys

Jos hakemuksen E 204 kohta 9.3 on puutteellisesti täytetty, Eläketurvakeskus käsittelevänä laitoksena ei automaattisesti selvitä etuutta maksavasta maasta päivärahakausi maksuaikaa. Jos asiakirjoista ilmenee,

LA/Riitta Korpiluoma

12.12.1995

että hakija on saanut sairauspäivärahaa, eläkelaitos voi myöntää eläkkeen olettaen, että päivärahaa on maksettu vähintään vuoden ajan.

Tarvittaessa teoreettinen laitos pyytää käsittelevää laitosta selvittämään etuutta maksavasta maasta sairauspäivärahan oikean maksuajan.

Kansaneläkelaitos selvittää käsittelevänä laitoksena aina päivärahan maksuajan ja lähettää siitä tiedon myös teoreettiselle laitokselle.

4

Voimaantulo

Lainmuutos tulee voimaan 1.1.1996 lukien. Sitä sovelletaan työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa eläketa-
pahtuma sattuu 1.1.1996 tai sen jälkeen.

5

Kansaneläke

Kansaneläkelakia on muutettu jo 1.1.1995 alkaen siten, että ulkomaiset sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa vastaavat etuudet otetaan huomioon eläkkeen alkamisaikaa määrättäessä samalla tavalla kuin sairausvakuutuslain mukainen päiväraha kuitenkin enintään sairausvakuutuslain mukaiseen enimmäissuoritusajakaan saakka (laki kansaneläkelain muuttamisesta 981/94).

6

Ruotsin sairauspäiväraha (sjukpenning)

Kaikki Ruotsissa asuvat 16 vuotta täyttäneet kuuluvat sairausvakuutuksen piiriin. Sairauspäivärahaan on oikeus, jos työtulo on vähintään 6 000 kruunua vuodessa.

Työnantaja maksaa 14 ensimmäiseltä sairauspäivältä **sairausajanpalkkaa**. Edellytyksenä on, että hakijan työsopimus on tehty vähintään kuukaudeksi. Jos työsopimus on tehty alle kuukaudeksi, on oikeus palkkaan, jos työsuhde ehti jatkua 14 päivää ennen sairastumista. Sairastumispäivältä ei makseta sairausajanpalkkaa ja toiselta ja kolmannelta päivältä maksetaan 75 % palkasta, sen jälkeisiltä päiviltä 90 % palkasta. Jos sairaus jatkuu 14. päivän jälkeen, työnantaja ilmoittaa sairauskassalle.

Ruotsin **sairauspäiväraha** alkaa 15. sairauspäivästä alkaen. Jos hakijalla ei ole oikeutta sairausajanpalkkaan, päiväraha alkaa sairastumispäivää seuraavasta päivästä. Päivärahan saamiseksi riittää, että hakija ilmoittaa sairaudesta kassalle esimerkiksi puhelimitse. Jos sairaus jatkuu yli viikon, on esitettävä lääkärintodistus.

LA/Riitta Korpiluoma

12.12.1995

Päivärahaa maksetaan täytenä, 3/4:na, puolena tai 1/4:na. Ruotsin päivärahan määrä ei vaikuta Suomen eläkkeen alkamiseen. Suomen eläkkeen alkamisaika siis siirtyy enintään vuotta myöhemmäksi riippumatta siitä, minkä suuruisena Ruotsin sairauspäiväraha on myönnetty.

Jos työkyvyttömyyden arvioidaan jatkuvan vähintään vuoden, Ruotsissa myönnetään päivärahan sijasta määrällinen eläke (sjukbidrag) tai, jos työkyvyttömyys arvioidaan pysyväksi, työkyvyttömyyseläke (förtidspension). Nämä eivät siirrä Suomen työkyvyttömyyseläkkeen alkamisaikaa.

Ruotsin sairauspäivärahan määrä on toiselta ja kolmannelta sairauspäivältä 65 %, 4 - 365 päivää 80 % ja sen jälkeen 70 % päivärahan perusteena olevasta tulosta (SGI). Jos hakijaa kuntoutetaan, voidaan päiväraha maksaa 80 %:n mukaisena myös 365. päivän jälkeen.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen
Pentti Koivistoinen